

Državni izpitni center

P 0 6 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2006. május 29., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	interneten vagy világhálón iskolák vagy diákok vagy oktatási intézmények <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1 1
2.	D <i>A feladat 0 vagy 2 ponttal értékelhető.</i>	2
3.	A projekt célja, hogy a diákok ismereteket szerezzenek, ill. elmélyítsék ismereteiket az Európai Unióról. <i>Vagy ue. másképpen. A helyes, tömör megfogalmazásért és a helyesírásért 1-1 pont jár. Egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	2
4.	hamis hamis igaz	1 1 1
5.	3. vagy harmadik 5. vagy ötödik	1 1
6.	3 vagy három 4 vagy négy	1 1
7.	a) döntéshozatali oktatási b) melléknév	1 1 1
8.	A résztvevőknek be kell jelentkezniük a projektbe. A diákparlamentnek meg kell felelnie az európai parlament pártfelosztásának. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1 1
9.	a) aktuális ismeret kezdeményezés b) idegen	1 1 1 1
10.	a) A cím a projekt időtartamát (24 óra) jelöli meg. <i>Vagy ue. másképpen.</i> b) Pl.: Délután sütött a nap. <i>Vagy más megfelelő mondat.</i> c) D	1 1 1
11.	a) tevékenység, kérdés <i>A két helyes megoldásért jár a pont.</i> b) összetett	1 1
12.	a) szemére b) mb zsd	1 1 1

13.	T K K J beszélgetések <i>Minden két jó megoldásért jár 1 pont.</i>	2
14.	a) A (alany) – szervezői Jbi (birtokos jelző) – (a) projekt b) beszélgetést terveznek	1 1 1
15.	Nem kell átvennie a szerep minden tulajdonságát. <i>Más helyes tagadó mondat is elfogadható.</i>	1
16.	kötőszó: és; a mondat fajtája: A kötőszó: akár-akár; a mondat fajtája: C <i>A kötőszóért és a mondat fajtájáért 1-1 pont jár.</i>	2 2
17.	Az iskolák számára a projekt lehetővé teszi (azt), hogy kapcsolatokat teremtsenek. <i>A helyes mondatért és a helyesírásáért 1-1 pont jár. Egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	2
18.	a) azóta b) visszautalás	1 1
19.	Földközi-tenger legnagyobb szépségű , hanem <i>Egy-egy hibás javításért 1-1 pontot levonunk.</i>	1 1 1 1
20.	Tartalom: a témának való megfelelés, a személyes vélemény megfogalmazása Stílus: a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság) Nyelvhelyesség: pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése Szerkezet: a szöveg megfelelő tagolása (bevezetés, tárgyalás, befejezés), helyes, logikus szövegszerkesztés Terjedelem: kb. 100 szó, 10%-os eltérés esetében pontlevonás jár	4 2 3 2 1

2. feladatlap

A) Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Kosztolányi Dezső Édes Anna c. regényének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a részlet témáját: **2 pont.** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem vagy rosszul ismerteti a témát.

1 pont: A téma helyett a részlet tartalmát ismerteti.

2 pont: Jól ismerteti a témát.

Pl.: A szövegrészlet témája: a cselédsorsban levők – a kisemberek – kiszolgáltatott helyzetének bemutatása, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Bemutatja az írói ábrázolásmódot: **3 pont.** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem vagy rosszul ismerteti az írói ábrázolásmódot.

1 pont: Felszínesen, ill. részben jól mutatja be az írói ábrázolásmódot.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan mutatja be az írói ábrázolásmódot.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be az írói ábrázolásmódot.

Pl.: Az író a főhősről teljes képet kíván alkotni, ezért – az úrnő szemével láttava – részletes személyleírást ad róla, ugyanakkor bemutatja Anna lelkiállapotát, belső lelki rezdüléseit is, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Bemutatja a főhőst: **3 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul mutatja be a főhőst.

1 pont: Hiányosan mutatja be a főhőst.

2 pont: Kevésbé árnyaltan mutatja be a főhőst.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be a főhőst.

Pl.: Édes Anna egy tizenkilenc éves cseléd lány, három éve szolgál a fővárosban; nagybátyja egy új munkaadóhoz hozza; a középmagasnál valamivel magasabbnak mondható; kevésbé dús, barnás haját hátrasímtva viseli, orra, mint ahogy gyenge, kissé fiús termete is, némileg különösnek mondható; ajka és keze is a cselédsorban levőkéhez hasonló: cserepes, durva; előző gazdái szerint szorgalmas, munkabíró, hűséges, kifogástalan erkölcsű és jó egészségben levő, vagy más megfelelő.

Megvizsgálja a beszélgetést: **4 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul mutatja be a beszélgetést.

1 pont: A beszélgetés elemzése helyett csak egy-két cselekménymozzanatot ismertet.

2 pont: Felszínesen, néhány mozzanatra utalva mutatja be a beszélgetést.

3 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a beszélgetést.

4 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve vizsgálja meg a beszélgetést.

Pl.: A beszélgetés során Anna mindvégig szemlesütve hallgat, csupán egyszer, a legvégén szólal meg: *Van – rebegte hangtalanul...* Helyette nagybátyja beszél, aki nem érzi, ill. figyelmen kívül hagyja a lány akaratát, és mintegy átadja őt Vizynének, aki mindvégig határozottan, egy kissé fölényesen beszél vele: *Miért nem beszél, fiam?, Kitől fél? Tőlem? Tőlem igazán nem kell félnie., Nálam dolgozni kell., Kisasszonyokra nincs szükség.;* Nem tudja, ill. nem is akarja átérezni Anna kiszolgáltatottságát, nem érzi át bizonytalanságát: *Tessék? – kérdezte gúnyosan. Nálam nem így szokás felelni.,* vagy más megfelelő.

Elemzi a főhős lelkiállapotát: **4 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul mutatja be a főhős lelkiállapotát.

1 pont: Részben helyesen, ill. egy-két mozzanatra utalva mutatja be a főhős lelkiállapotát.

2 pont: Felszínesen, néhány mozzanatra utalva mutatja be a főhős lelkiállapotát.

3 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi a főhős lelkiállapotát.

4 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve elemzi a főhős lelkiállapotát.

Pl.: Anna félénk, bizonytalan, szégyenlős, zavarban van; csupán egy pillanatra emeli fel lopva tekintetét az úrnőre; nem látja, csak érzi őt, s szavai szózatként jutnak el hozzá; az első pillanattól kezdve rosszul érzi magát a lakásban; büdösnek és idegennek érzi a kámforszagot, ez rosszul érzet vált ki benne; ha lett volna bátorsága, ha a nagybátyjától nem tartott volna, köszönés nélkül menekült volna el innen, vagy más megfelelő.

Értékeli a megjelenített emberi magatartásformákat: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: Nem vagy rosszul értékeli az emberi magatartásformákat.

1 pont: Felszínesen, ill. részben helyesen értékeli az emberi magatartásformákat.

2 pont: Kevésbé árnyaltan értékeli az emberi magatartásformákat.

3 pont: Meggyőzően, teljességre törekedve értékeli az emberi magatartásformákat.

Pl.: A megjelenített beszélgetésben az alá- és fölérendeltségnek, s az ebből adódó emberi kiszolgáltatottságnak lehetünk szemtanúi. Anna kétszeresen is kiszolgáltatott: egyrészt Ficsornak, másrészt Vizynének. Kiszolgáltatottsága határozatlanságot eredményez (ill. fordíva), ezért sorsát nem tudja irányítani, hagyja, hogy mások döntsenek életéről, habár egészséges ösztöne mást sugall neki. Kisember lévén Ficsor is kiszolgáltatott. Vizyné helyzetéből kifolyólag megengedheti magának a fölényeskedő, egy kissé gúnyolódó, a kisembereket kioktató magatartást, vagy más megfelelő.

A kérdést aktualizálva kifejti véleményét a témáról: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: Nem fejti ki véleményét a témáról.

1 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, inkább közhelyszerű megállapításokat fogalmaz meg.

2 pont: A véleménykifejtés eléggé meggyőző, példákkal alátámasztott, azonban kevésbé eredeti.

3 pont: A véleménykifejtés eredetiségre törekvő, meggyőző, példákkal alátámasztott.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

B) A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Stendhal Vörös és fekete c. regényének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakat.

Ismerteti a részlet témáját: **2 pont.** (Ismeret és megértés)

0 pont: A témát nem vagy rosszul jelöli meg.

1 pont: A témát helyesen jelöli meg, de ismertetése hiányos.

2 pont: Megfelelően ismerteti a témát.

Pl.: A részlet témája: a főhős gondolatainak megjelenítése a bírósági tárgyaláson a társadalmi igazságtalanságról, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Összegzi a részlet cselekményét: **3 pont.** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem, ill. rosszul összegzi a cselekményt, tartalomismertetést sem ad.

1 pont: A cselekmény összegzése helyett a tartalmat ismerteti, ill. az összegzés nagyon hiányos.

2 pont: Nagyon jóval jól összegzi a cselekményt.

3 pont: Jól, teljességre törekedve összegzi a cselekményt.

Pl.: Mivel Julien meg akarta gyilkolni de Rênalnét, ezért bírósági eljárás folyik ellene. A tárgyalás elhúzódott, és már éjfél is elmúlt, amikor a bíró lehetővé tette számára – még az esküdtszék döntése előtt –, hogy szóljon. Julien élt is ezzel a lehetőséggel, és kifejtette véleményét az ítélethozatalról. A tárgyalóterem teli volt, mindenki figyelmesen hallgatta. Beszéde után az esküdtszék visszavonult, majd hosszabb várakozás után kimondta a halálos ítéletet, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

A cselekményösszegzést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

A jelölt elemzi / értelmezi a főhős három gondolatát: **9 pont.** Egy-egy gondolat elemzése 3-3 pont. (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem, ill. rosszul elemzi a főhős gondolatát.

1 pont: Nagyon hiányosan, ill. csak részben jól ismerteti a főhős gondolatát.

2 pont: Kevésbé árnyaltan elemzi a főhős gondolatát.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve elemzi a főhős gondolatát.

Pl.: Julien kifejti bűnösségét: elismeri, hogy *előre megfontolt szándékkal* követte el tettét, ezért megérdemli a halált, és nem kér kegyelmet. Úgy véli, de Rênalné mindig is jó volt iránta, ezért tettét még rettenetesebbnek tekinti, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Julien kifejti, hogy bűnét egyesek származása miatt még nagyobbnak tartják: nem tudják elfogadni, hogy kiemelkedett a parasztsorból, hogy élt a szerencséjével és tanult, illetve hogy vakmerően a gazdagok világába merészkedett, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Julien kifejti, hogy nemcsak a tette miatt várható szigorú büntetés. Elsősorban azért lesz szigorú, mert más osztálybeliek ítélkeznek majd felette: az esküdtek közt egyetlen parasztot sem lát, csupán *megbotránkozó polgárokat*, akik majd a többi feltörekvő elrettentésül a szigorú büntetés mellett dönt, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Megvizsgálja a főhős beszédének fogadtatását: **2 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti a főhős beszédének fogadtatását.

1 pont: Kevésbé árnyaltan elemzi a főhős beszédének fogadtatását.

2 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve elemzi a főhős beszédének fogadtatását.

Pl.: A jelenlevők figyelmesen hallgatták Julien beszédét, csak az ügyész volt türelmetlen. A tárgyalóteremben levő nők részvétet éreztek iránta, ezért sírtak. Habár már nagyon késő volt, senki sem hagyta el a tárgyalótermet, és szorongva váraoztak az esküdtszék döntésére, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Összegzésül megfogalmazza az írói üzenetet: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: Nem, ill. rosszul fogalmazza meg az írói üzenetet.

1 pont: Hiányosan, ill. csak részben jól fogalmazza meg az írói üzenetet.

2 pont: Kevésbé árnyaltan fogalmazza meg az írói üzenetet.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve fogalmazza meg az írói üzenetet.

Pl.: Az író szigorú kritikát mond az előítéletekkel terhelt korabeli francia társadalomról, amely az előjogokra és a kiváltságokra építkezik, és nem teszi lehetővé a legalsó társadalmi réteg képviselői számára a kiemelkedést, az érvényesülést, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

A kérdést aktualizálva kifejti véleményét a témáról: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: Nem fejti ki véleményét a témáról.

1 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, inkább közhelyszerű megállapításokat fogalmaz meg.

2 pont: A véleménykifejtés eléggé meggyőző, azonban kevésbé eredeti.

3 pont: A véleménykifejtés meggyőző, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

Az irodalmi fogalmazás nyelvezetét a szakmai érettségi tantárgyi vizsgakatalógus alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).